

Forfatter: Säve, Carl

Titel: BREV TIL: Petersen, Niels Matthias FRA: Säve, Carl (1812/1876)

Citation: Säve, Carl: "BREV TIL: Petersen, Niels Matthias FRA: Säve, Carl (1812/1876)", i *Brevvexling mellem N. M. Petersen og Carl Säve - et bidrag til skandivanismens og den nordiske filologis historie*, Det Schuboeske Forlag, s. 117. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991716-000-shoot-L0019917160000016.pdf> (tilgået 02. august 2024)

Anvendt udgave: Brevvexling mellem N. M. Petersen og Carl Säve - et bidrag til skandivanismens og den nordiske filologis historie

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Med en resande Finne, Mag. Chydenius, ¹ sände jag Dig ett litet Vesterbottniskt □!□ idioticon af en Unander: — har det någonsin framkommit? ² Likaledes sände jag för 2—3 veckor sedan en liten afhandl. om Fjuckby-runstenen i Uppland, hvilken jag infört i det nyss utkomna Uppsala-häftet s. 118 af Nord. Univers.-Tidskr. (III. 4). Det skickades genom den Gyldendalske Boghandl. i Kbh., — har Du fått det? Inskriften på denna sten är bland de märkeligare, och på vers, ehuru versen är klen nog; men språket är särdeles rent. Få se, hvad Dig tyckes om min något djerfva tolkning af orden: sem's uti furs. Jag ångrar dock nu, att jag icke, bland möjliga förklaringar, äfven upptog den: att orden kunna få ännu en tredje tydning, om man läser: sem suti (d. ä. sundi) furs = som under simning förgicks. Jag tror dock ej att meningen är sådan, lika litet som jag tror, att att!□ suti l. sundi får öfversättas med: sundet; ty om meningen varit denna sista, så hade dermed antingen syftats på Öresund eller Niörva-sund, och man hade då snarast bort vänta pl. sutum l. suntum, likasom i Liljegrens Run-urkunder N° 968 Kalmarna-suturn. — Jag är osäker om Du känner, att vår flitige fornforskare (den nordiske ton-vännen) Richard Dybeck ¹ håller på att uppleta hittills okända runstenar och utgifva dem i stentryck under namn af Svenska Run-urkunder. 6 häften med tillsammans 59 runstenar hafva hittills utkommit. De äro nästan alle förut okände, utom några få äldre, hvilke nu utgifvits med förbättrad läsning (7de och 8de häftena lära dock i dessa dagar hafva utkommit, ehuru jag ännu ej sett dem: sål. nära 80 runstenar, och de fleste inom ett enda landskap — Södermanland). —

Utaf dessa nyfunna runinskrifter äro åtminstone fyra på vers. Jag vill här återgifva dem:

N° 40: Þurstain auk Austain auk Natfari raistu stain at Finuip Ulif þurkil buruþ sin.

Uaru alir la(n)tburnir man

Uiki(n)ks sunir litu rita stain.

s. 119 På Isl. skulle inskriften antagligen lyda så: Þórsteinn ok Ey steinn ok Náttfari reistu stein at Finnvið, Oleif (ok) Þorkel, bræðr sína. — Váru allir | Víkings synir, | landbornir menn | létu rita stein. — Landborinn är ett ovanligt ord;□ betyder det: boren med rätt till arf i fäderneodlet, således = adalborinn, i motsats mot óskírborinn, laungetinn; eller betyder det helt simpelt: född inom landet, ungefärligen = herlenzkr? Náttfari är ock ett sällsynt namn; jf. trälen Náttfari, efter hvilken Náttfaravík på Island fick sitt namn.

N° 41. Är den vackra versen, som jag citerar i afhandl. om Fjuckby-stenen, s. 18 (109). — Jag hade mycket hufvudbry, innan jag kunde få reda på ordet NYR, ukr; — först trodde jag, att det var isl. yggr; men det var nästan för vildt. Sedan antog jag, att ett t (d) eller tr voro uteglömda eller oläsliga, och att det således skulle vara isl. dyggr eller tryggr (hvarigenom ordet kunde innehålla studeln till hufvudstafven i trenkr (drengr)). Slutligen gick ljuset upp för mig, och jag såg, att ukr vore unkr = ungr! Så blind kan man vara ibland. ¹ —

N° 45. Inskriften är här, ty värr, icke hel, och den innehåller föröfrigt äfven andra knutar, som äro svårlosta:

Fiurir kirþu at tumara

at faþur kuþan miltan urþ

tyrþ trikila auk matar.

Antingen fattas 2 rader i början eller ock i slutet, eller ock ännu flere rader; ty ett par andra mutilerade ord tyckes ej höra till versen. — På Isl. skulle det ungefärligen blifva: Fiórir gerðu | at faður ² góðan | dýrð (?) drengiliga | at dómara (l. Dómara?) | mildan urð (l. vörð?) | ok matar Jag antager, att tyrþ = dýrð, men huru kan det komma hit? — kan urð vara samma ord som urðr uti Yngl. Sag. k. 44? Man ser, att språket är godt och äkta, men clavis, nyckeln, är borta!

s. 120 N° 55. Akuart Hastain Isl. Ögvarð(r), Hásteinn,

þa Hulmstain bruþr þe(ir) Holmsteinn bræðr,

menr kynasta menn kunnastir(?)

a miþkarþi á miðgarði,

setu stain settu stein

auk staka marga ok staka (?) marga

eftir Aralstain eftir Aralstein,

faþur sin. faður sinn.

hvad är kynasta? och hvad kan staka här betyda? reste man stänger, stakar kring runstenen? Aralstain är ett

ovanligt namn, det låter nästan Tyskt, jf. slottet Arolstein. Men är icke ordet mipkarpi en perla, så här helt lika fram brukadt. om jorden, verlden?! det är nästan som det Got. midjungards. Jag tror knappt, att ordet brukas annat än i det äldsta skaldespråket i Isl. och Eddorna. Det finnes, märkeligt nog, icke en gång i Björn Haldorson. —

Uti inskriften N° 3 hos Dybeck förekommer namnet Tatr (förut funnet bara på en runsten, Liljegren Run-urk. 166), hvilket utan tvifvel står för Tantr, d. ä. Tandr, ursprungl. betydande tand. Fast ordet tönn i Isl. och tand i nästan alla nord. dialekter är femininum, så var det dock trol. allra först mask.; derom vittnar ej allenast Sanskrit (dantas), Grek., Lat., Got., Tyska; men äfven tandr i Gotl. Lagen och tand, som ännu är mask. i Gotländskan. Jag tror äfven, att när Haraldr Hilditönn lefde, het han Hilditandr, om ej t. o. m. Hilditandus! — Nej, det är tid att sluta med detta prat.

Frambär min vördnadsbetygelse till Fru Etatsrådinnan och till Fröken Sophia, om hon ännu är hos Dig! — Jag har ej fått tid att tala något om den Nordiska tankens nuvarande utveckling och ställning. Telegrafan bringar i dag underrättelse, att helstatsförfattningen ändteligen blifvit upphäfven för det tredska Holstein; Gud ske lof! ¹ Får Danmark nu sin s. 121gamla Grundlag igen, hel, från 1849?! — Ännu en gång, blif icke ledsen öfver min begäran angående betyget, jag bedjer Dig så innerligt! Det gäller ju ock på sitt sätt en strid mot Tyskheten Löna ondt med godt! och skrif snart några ord till Din vördnadsfulle vän
Carl Säve.

Jag hade i dag ett bref från vännen Hammershaimb på Kirkjuteig. Han mår väl och gläder sig åt sin lille gosse, som redan vid 2½ år talar 2 språk Färöska och Danska — det är ju en snäll språk-karl!